

Bedrijfsresultaten in relatie tot bedrijfsomvang

Caroline van Brakel, PV

Zowel in de zeugen- als vleesvarkenshouderij realiseren grotere bedrijven gemiddeld een hoger saldo dan kleinere bedrijven. Een zeugenbedrijf met gemiddeld 302 zeugen had in **1996** een **f114,-** hoger saldo per zeug per jaar dan het gemiddelde zeugenbedrijf met **169** zeugen. In de vleesvarkenshouderij verwezenlijkten in 1996 de bedrijven met een twee keer zo grote bedrijfsomvang dan gemiddeld een **f17,-** hoger saldo per gemiddeld aanwezige vleesvarken per jaar.

Siva-produkten bepaalt jaarlijks de gemiddelde technische en economische resultaten aan de hand van de individuele bedrijfsresultaten van de deelnemers aan de managementsystemen TEA-2000, CBK+, ZAP, TEAV-pc, VLEVIS en MAP. In 1996 zijn de gemiddelde kengetallen berekend op basis van 736 deelnemende bedrijven met zeugen en 1.178 deelnemende vleesvarkensbedrijven.

In de tabellen 1 en 2 is een samenvatting gegeven van de technische en economische resultaten in de zeugenhouderij en de vleesvarkenshouderij in 1996. In deze tabellen zijn tevens de resultaten van de 20% kleinste en de 20% grootste bedrijven gegeven.

Uit tabel 1 blijkt dat het verschil in saldo per zeug per jaar tussen de 20% kleinste en 20% grootste bedrijven in 1996 f 248,- bedroeg. Dit verschil is te verklaren door enerzijds verschillen in technische resultaten en anderzijds verschillen in opbrengstprijzen, voerprijzen en overige kosten. De grotere bedrijven brachten gemiddeld 1,1 big per zeug per jaar meer groot dan de kleinere bedrijven. Dit verklaart al f 126,15 van het verschil in saldo. Hiernaast ontvingen de grotere bedrijven in de vorm van koppeltoeslagen, prijsafspraken en/of ziektevrij status f 3,78 per big meer. Hierdoor is op de grotere bedrijven een f 79,- hoger saldo per zeug per jaar gerealiseerd. Het lagere voerverbruik en de lagere

Tabel 1: Gemiddelde technische en economische resultaten zeugenhouderij in 1996 naar bedrijfsgrootte

bedrijfsomvang, aantal zeugen	< 99,9	> 218,5	gemiddeld 1996
aantal bedrijven	148	148	736
aantal zeugen	75,7	302,1	169,0
aantal opfokzeugen	4,7	24,2	11,8
bedrijfsworpinde	2,23	2,32	2,28
biggensterfte (%)	13,8	12,4	13,2
biggenproductie per worp	9,4	9,6	9,5
grootgebrachte biggen/zeug/jaar	20,9	22,0	21,5
aflevergewicht biggen (kg)	25,6	25,1	25,3
biggenvoer/big (kg)	31	29	29
zeugenvoer/zeug (kg)	1,122	1,097	1,099
EW zeugenvoerpakket/zeug(EW)	1,126	1,098	1,107
opbrengstprijz/big (f)	114,68	118,46	116,57
prijs biggenvoer/100 kg (f/100 kg)	63,90	61,07	62,48
prijs zeugenvoer/100 kg (f/100 kg)	42,03	41,82	42,00
prijs zeugenvoerpakket/100 EW (f/100 EW)	41,97	42,74	41,88
diverse kosten/zeug/jaar (f)	332	344	338
SALDO/ZEUG/JAAR (f)	1.088	1.336	1,222

voerprijzen op de grotere bedrijven hadden een verschil van f 31,- per zeug per jaar tot gevolg. Hiervan is f 16,- het gevolg van het verschil in voerverbruik en voerprijzen voor de zeugen. De overige f 15,- wordt verklaard door verschillen in voerverbruik van de biggen en prijzen van de biggenvoerders. Uit tabel 2 blijkt dat in 1996 het verschil in saldo tussen de 20% kleinste en 20% grootste bedrijven f 34,- per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar bedroeg. Dit verschil in saldo is met name het gevolg van de verschillen in voerverbruik en voerkosten tussen de beide groepen bedrijven. De grotere bedrijven hebben in 1996 door een relatief lager voerverbruik en een vergelijkbare groeisnelheid een duidelijk betere voederconversie weten te realiseren dan de kleinere bedrijven. Dit heeft, in combinatie met iets lagere voerprijzen, geleid tot netto voerkosten per kg groei van f 1,15 op de grotere bedrijven en f 1,20 op de kleinere bedrijven. Het uiteindelijke verschil in voerkosten is hierdoor f 25,- per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar, ten gunste van de grotere bedrijven. Het kleine voordeel ten aanzien van de biggenprijs op de 20% kleinere bedrijven wordt grotendeels tenietgedaan door een wat hoger percentage uitval op de kleinere bedrijven. De rest van het verschil in saldo per gemiddeld aanwezig vleesvarken per jaar is te verklaren door kleine verschillen in de waarde van begin- en eindbalans. De verschillen in technische en economische resultaten die samenhangen met de bedrijfsom-

vang worden mede beïnvloed door de factor management. Op bedrijven met een kleiner aantal gemiddeld aanwezige vleesvarkens is de varkenshouderij vaak een neventalc. Op deze bedrijven moet de aandacht verdeeld worden over meerdere activiteiten. Dit kan ten koste gaan van de technische resultaten. Hiernaast profiteren grotere bedrijven in sterkere mate van kwantumtoeslagen en -kortingen. Door het afnemen of juist leveren van grotere partijen kunnen gunstigere prijzen afgedwongen worden en kan er efficiënter omgegaan worden met bepaalde productiefactoren. Een nadeel van de hiermee gepaard gaande specialisatie is het prijsrisico. Een gemengd bedrijf heeft nog altijd de inkomsten uit de andere tak in tijden dat de opbrengstprijzen in de varkenshouderij slecht zijn. Bovendien gaat een hoge specialisatiegraad in de varkenshouderij veelal gepaard met hoge mestafzetkosten. Hoewel grotere bedrijven volgens TEA-2000 hogere saldo's per varken verwezenlijken, is hiermee nog niet gezegd dat het streven naar een grotere productie-unit in alle gevallen voldoet aan de visie van de boer en past in de voorgenomen bedrijfsopzet. Ook het wel of niet hebben van een opvolger is van invloed op de beslissing het bestaande bedrijf wel of niet uit te breiden. Het is de ondernemer die uiteindelijk de beslissingen neemt en hiervoor alles afweegt in relatie tot zijn doelstellingen voor het bedrijf. Het streven naar een bepaalde bedrijfsomvang is hier een onderdeel van. ■

Tabel 2: Gemiddelde technische en economische resultaten vleesvarkenshouderij in 1996 naar bedrijfsgrootte

bedrijfsomvang, aantal vleesvarkens	< 355	> 978	gemiddeld 1996
aantal bedrijven	236	237	1.178
aantal vleesvarkens	264	1.556	723
groei/dier/dag (gr/dag)	738	732	737
voeropname/dier/dag (kg/dag)	2,09	1,98	2,05
EW voeropname/dier/dag (EW/dag)	2,22	2,15	2,20
voederconversie (kg voer/kg groei)	2,84	2,71	2,78
EW-conversie (EW/kg groei)	3,02	2,94	2,98
uitval (%)	2,7	2,4	2,4
biggenprijs/big (f)	118,71	119,33	118,21
opbrengstprijs/kg geslacht gewicht (f/kg)	3,31	3,38	3,34
pakketprijs totaal voer/ 100 EW (f/100 EW)	40,97	39,27	40,38
SALDO/GEM.AANW.VLEESVARKEN/JAAR (f)	144	178	161